

Vergaderjaar 2007–2008

21 501-30**Raad voor Concurrentievermogen****22 112****Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie****Nr. 177**¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Schreijer-Pierik (CDA), Vendrik (GroenLinks), Ten Hoopen (CDA), Roland Kortenhorst (CDA), Hessels (CDA), ondervoorzitter, Van der Ham (D66), Van Velzen (SP), Aptroot (VVD), Smeets (PvdA), Samsom (PvdA), Dezentjé Hamming (VVD), Kraneveldt-van der Veen (PvdA), voorzitter, Irrgang (SP), Jansen (SP), Biskop (CDA), Ortega-Martijn (ChristenUnie), Blanksma-van den Heuvel (CDA), Van der Burg (VVD), Graus (PVV), Zijlstra (VVD), Besselink (PvdA), Gesthuizen (SP), Ouwehand (PvdD) en Vos (PvdA). Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Jan Jacob van Dijk (CDA), Duyvendak (GroenLinks), Van Vroonhoven-Kok (CDA), De Rouwe (CDA), Koşer Kaya (D66), Ulenbelt (SP), Blok (VVD), Boelhouwer (PvdA), Kalma (PvdA), Weekers (VVD), Van Dam (PvdA), Karabulut (SP), Luijben (SP), De Nerée tot Babberich (CDA), Cramer (ChristenUnie), Atsma (CDA), De Krom (VVD), Madlener (PVV), Nicolai (VVD), Blom (PvdA), Gerkens (SP), Thieme (PvdD) en Heerts (PvdA).

² Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Van de Camp (CDA), voorzitter, Depla (PvdA), Slob (ChristenUnie), Remkes (VVD), Joldersma (CDA), Jan de Vries (CDA), Van Vroonhoven-Kok (CDA), Jan Jacob van Dijk (CDA), Aptroot (VVD), Leerdam (PvdA), Kraneveldt-van der Veen (PvdA), Roefs (PvdA), ondervoorzitter, Verdonk (Verdonk), Abel (SP), Van Leeuwen (SP), Biskop (CDA), Bosma (PVV), Pechtold (D66), Zijlstra (VVD), Jasper van Dijk (SP), Besselink (PvdA), De Rooij (SP), Ouwehand (PvdD) en Dibi (GroenLinks). Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Ferrier (CDA), Gill'ard (PvdA), Anker (ChristenUnie), Van Miltenburg (VVD), Atsma (CDA), Sterk (CDA), Vietsch (CDA), Schinkelshoek (CDA), Dezentjé Hamming (VVD), Van Dijken (PvdA), Hamer (PvdA), Van Dam (PvdA), Van der Burg (VVD), Van Bommel (SP), Gesthuizen (SP), Jonker (CDA), Fritsma (PVV), Van der Ham (D66), Nicolai (VVD), Leijten (SP), Bouchibti (PvdA), Gerkens (SP), Thieme (PvdD) en Peters (GroenLinks).

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 4 maart 2008

De vaste commissie voor Economische Zaken¹ en de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap² hebben op 13 februari 2008 overleg gevoerd met minister Van der Hoeven van Economische Zaken over:

Algemeen:

- **het verslag van de bijeenkomst van de Raad voor Concurrentievermogen van 22 en 23 november 2007 (21 501-30, nr. 171);**
- **de geannoteerde agenda voor de bijeenkomst van de Raad voor Concurrentievermogen van 25 en 26 februari 2008 (21 501-30, nr. 174);**

Lissabonstrategie:

- **de brief van de minister van Economische Zaken over de Nederlandse inzet op de vernieuwing van de Lissabonrichtsnoeren 2008–2010 (zie de geannoteerde agenda);**

Interne markt en industrie:

- **de brief van de minister van Buitenlandse Zaken d.d. 25 oktober 2007, met de beschikking inzake beperking van het op de markt brengen en het gebruik van bepaalde stoffen en preparaten (22 112, nr. 586, fichenr. 2);**
- **de brief van de staatssecretaris van Europese Zaken van 11 december 2007, met een mededeling over de Interne Markt (22 112, nr. 597, fichenr. 3);**
- **de brief van de minister van Economische Zaken en de staatssecretaris van Europese Zaken met een overzicht van initiatieven voor een herziening van de interne markt (reactie op de Commissiebrief 07-EZ-B-64) (22 112, nrs. 603/604);**
- **de brief van de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken van 29 januari 2008, met een mededeling over precommerciële inkoop (22 112, nr. 608, fichenr. 4);**
- **de brief van de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken van 23 januari 2008 over de richtlijn voor het aanbesteden van overheidsopdrachten op defensie- en veiligheidsgebied (22 112, nr. 606, fichenr. 1);**

- de brief van de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken van 23 januari 2008, met een mededeling over de Strategie voor een competitieve Europese defensie-industrie (22 112, nr. 606, fichenr. 2);
- de brief van de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken van 23 januari 2008 over de richtlijn voor het vereenvoudigen van voorwaarden voor de overdracht van defensiegerelateerde producten (22 112, nr. 606, fichenr. 3);

Statistieken:

- de brief van de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken d.d. 22 november 2007 over de verordening betreffende Europese statistiek (22 112, nr. 588, fichenr. 2);
- de brief van de staatssecretaris voor Europese Zaken d.d. 5 december 2007 over de verordening statistieken buitenlandse handel (22 112, nr. 595, fichenr. 5).

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissies

De heer **Aptroot** (VVD) staat nog steeds positief tegenover de Lissabonstrategie, maar hij wil in dit kader nog wel graag een nadere toelichting op de inzet van de regering voor de vernieuwing van de richtsnoeren. Hij vindt dat Europa de juiste richting heeft gekozen en hij geeft er de voorkeur aan, niet te veel te vernieuwen en eerst maar aan de huidige richtsnoeren te voldoen.

Over de resultaten tot nu toe is de heer Aptroot minder tevreden. Zo is er een verordening voor Europese statistiek, maar hij heeft de indruk dat die niet echt helpt en dat er allerlei administratieve lasten uit voortvloeien. Ook wil hij graag weten welke bevoegdheden de Europese versie van Actal heeft.

De Europese Commissie spreekt van hervormingsmoeheid in Europa op een viertal terreinen. Daarvan is in Nederland wel sprake op het gebied van energie, want kerncentrales zijn nog steeds onbespreekbaar. Ook in het moderniseren van de arbeidsmarkt is nog weinig ontwikkeling te zien, met name op het punt van hervorming van het ontslagstelsel. Voor Nederland geldt de specifieke aanbeveling om de arbeidsdeelname van vrouwen, ouderen en groepen met een achterstand te verbeteren om het totale aantal gewerkte uren te verhogen. Wat doet de regering hieraan? Jonge moeders in de bijstand hoeven niet te solliciteren en arbeidsongeschikten van 45 jaar of ouder worden niet herkeurd; dit past toch niet goed bij de aanbeveling van de Commissie.

Hoe staat de regering tegenover vernieuwing van de sociale agenda? De heer Aptroot is het eens met het voeren van een gemeenschappelijk immigratiebeleid als het om kenniswerkers gaat. Het meest interessant vindt hij de Small Business Act. Voelt de minister er iets voor, voor Nederland een plan te maken om het groeipotentieel van kleine en middelgrote ondernemingen te vergroten? En wat kan Nederland nog doen om vaart te zetten achter de plannen voor een Europees octrooi?

Ten slotte vraagt de heer Aptroot de minister, op korte termijn schriftelijk te reageren op alle suggesties die de secretaris-generaal van haar ministerie in een nieuwjaarsartikel heeft gedaan, want hij vindt deze zeer interessant.

De heer **Jan Jacob van Dijk** (CDA) vraagt zich af of het wel zo goed gaat met de Lissabonstrategie als de regering in de brief hierover aangeeft, en of het wel goed is om de huidige richtsnoeren nog voor drie jaar te handhaven. Hij ziet in sommige andere lidstaten van de EU op verschillende terreinen nog weinig vooruitgang bij de hervormingen en bij de implementatie van richtlijnen.

Verder wil de heer Van Dijk weten wat Nederland zonder de richtsnoeren niet gedaan zou hebben. Ook vraagt hij zich af wat de waarde ervan is als ze keer op keer ongewijzigd gehandhaafd worden. Wat is dan nog de sturing ervan, als je zeven of acht jaar met dezelfde richtsnoeren werkt? Waarom wordt het niet in de richtsnoeren verwerkt als er overeenstemming is bereikt over een bepaald thema, zoals flexicurity?

Nederland doet het volgens de Europese Commissie op verschillende terreinen goed, maar zij geeft ook voor het komende jaar nog wel een specifieke aanbeveling om meer te doen voor groepen met een wat grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Daarnaast blijft Nederland onder het Europese gemiddelde bij de investeringen in onderzoek en ontwikkeling; wat gaat de regering hieraan doen?

Ten slotte vraagt de heer Van Dijk zich af of de initiatieven op het punt van vrije circulatie van kennis niet slechts een symbolische waarde hebben, omdat mobiliteit van onderzoekers al mogelijk is en er ook geen belemmeringen zijn voor het ontwikkelen van een Europees octrooi.

Mevrouw **Besselink** (PvdA) is een voorstander van richtsnoeren, maar zij heeft geconstateerd dat de ambitie om Europa de best concurrerende economie te geven al is afgezwakt tot een concurrerende economie. Ook zij vraagt zich af wat de zin is van het handhaven van richtsnoeren als daar waarschijnlijk toch niet aan voldaan zal worden.

Wat zijn volgens de regering de consequenties van de specifieke aanbevelingen die Nederland van de Europese Commissie heeft gekregen? Heeft de minister een plan om ervoor te zorgen dat meer vrouwen en ouderen aan de slag kunnen? En hoe wil zij het bedrijfsleven en private instellingen prikkelen om net als de regering extra te investeren in onderzoek en ontwikkeling?

Bij de inzet van Nederland voor het beleid voor de interne markt vraagt mevrouw Besselink extra aandacht voor de positie van werknemers. Daarnaast vraagt zij zich af welke mogelijkheden er zijn om het beleid bij te sturen als uit de impact assessments blijkt dat de koers eigenlijk niet goed is.

Mevrouw Besselink is blij met het gezamenlijk technologie-initiatief voor waterstof en brandstofcellen, maar zij vraagt zich af wat de kans van slagen is om hiervoor private bijdragen te verkrijgen.

Wat houdt het strategisch plan voor energietechnologie in? Hoe kan er worden voorkomen dat hier een hele ambtelijke laag overheen gelegd zal worden en hoe denkt de minister te kunnen bevorderen dat dit plan ook echt concrete resultaten zal opleveren?

Voor de fractie van mevrouw **Gerken** (SP) is met name de inhoud van fiche nr. 3 over de internationale wapenhandel onaanvaardbaar, want hiermee kan een land geen controle meer uitoefenen op ongewenste eindbestemmingen van wapentransporten, omdat dit een taak wordt van de lidstaat die de wapens weer verder verhandelt. Zo kunnen Nederlandse wapens terechtkomen in staten waaraan Nederland ze nooit zou hebben verkocht. Zij verzoekt de minister, de Raad in het overleg hierover dringend af te raden om dit voorstel aan te nemen.

Verder wil ook mevrouw Gerken graag een toelichting op de betekenis van de richtsnoeren voor groei en werkgelegenheid. De toelichtende teksten worden geactualiseerd, maar de richtsnoeren worden gehandhaafd. Wat is het effect hiervan?

Zij heeft gemerkt dat het Europese aanbestedingsbeleid in de praktijk tot zeer onduidelijke en veelal ongewenste situaties leidt. Doen deze problemen zich ook in andere lidstaten voor? Wil de minister in het overleg aandringen op een inventarisatie van de effecten van dit beleid in de verschillende lidstaten?

Mevrouw Gerken denkt dat de vooruitgang op het gebied van werkgelegenheid etc. niet het gevolg is van de Lissabonrichtsnoeren, maar dat die

gewoon samenhangt met de conjunctuur. Wat doet de regering in dit verband met de aanbeveling om de discussie over de ontslagbescherming voort te zetten, een discussie die in Nederland muurvast zit? Verder vraagt zij zich af hoe de nieuwe doelstellingen op het gebied van energie en klimaatverandering kunnen worden bereikt als de richtsnoeren niet worden aangepast.

Ten slotte sluit mevrouw Gerkens zich aan bij de opmerkingen van de heer Van Dijk over de vrije circulatie van kennis en zij wil nog weten wat het Europese paspoort voor onderzoekers zal inhouden.

Antwoord van de minister

Minister **Van der Hoeven** ziet de richtsnoeren vooral als een soort denk-kader en als een mogelijkheid voor de lidstaten om van elkaars praktijk te leren, met behoud van ieders nationale bevoegdheden. Lidstaten blijken dit ook echt te doen. Deze werkwijze maakt ook duidelijk welke lidstaten achterblijven met hun bijdrage aan de concurrentiekracht van Europa. Zij wil dan ook verder op de ingeslagen weg, want hervormingen zijn nodig. Er is in Nederland zeker geen sprake van hervormingsmoeheid, maar de minister erkent wel dat er op het punt van de ontslagbescherming sprake is van een patstelling. Daarom heeft de regering de commissie-Bakker een brede opdracht gegeven om de knelpunten op de arbeidsmarkt te onderzoeken.

De Lissabondoelstelling van 50% arbeidsdeelname van ouderen en 60% arbeidsdeelname van vrouwen in 2010 is binnen bereik. Verder zijn de landenspecifieke aanbevelingen zeker nuttig om op bepaalde terreinen veranderingen door te voeren. Nederland is er nog niet, maar je kunt ook niet zeggen dat er in de afgelopen jaren niets bereikt is. De minister noemt het actieplan tegen voortijdig schoolverlaten Aanval op de uitval, EVC-trajecten waarbij leren en werken gecombineerd worden en verworven competenties kunnen leiden tot een erkende kwalificatie, de Work First-projecten, het nieuwe regime voor de herkeuring van degenen die ouder zijn dan 45 jaar als zij in de WAO terechtkomen, de innovatievouchers, de innovatieprestatiecontracten en de innovatiekredieten, en de kenniswerkersregeling. Nederland zou deze maatregelen waarschijnlijk ook wel zonder de Lissabondoelstellingen hebben genomen, maar de richtsnoeren dwingen Nederland en de andere lidstaten wel om veel duidelijker te maken wat zij doen om de concurrentiepositie van Europa als geheel te verbeteren. Het levert ook een beter draagvlak op.

Toch betwijfelt ook de minister of de doelstelling van 3% investeringen in innovatie in 2010 haalbaar zal zijn. Dit heeft voor een deel te maken met de specifieke structuur van deze sector in Nederland, waarin eigenlijk maar vijf grote bedrijven een rol spelen. Dit maakt de rol van het midden- en kleinbedrijf op dit vlak des te belangrijker, met samenwerking in sleutelgebieden en met de clusteraanpak. Nederland kan op het gebied van innovatie zeker leren van andere lidstaten, zoals Frankrijk en Finland. Oostenrijk heeft een enorme groei van de uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling gerealiseerd, dus is het wel interessant om na te gaan hoe men daar kennisintensieve buitenlandse bedrijven heeft kunnen aantrekken. Nederland heeft in 2005 6 projecten van zulke bedrijven binnengehaald, 10 in 2006 en 21 in 2007. De minister verwacht dat het in ieder geval mogelijk zal zijn om een hoger percentage investeringen in innovatie dan de huidige 1,72% te bereiken en zij is zeker niet van plan om het streven naar 3% in 2010 los te laten.

De regering streeft ernaar, de arbeidsdeelname te laten doorgroeien naar 80%. Een groot probleem hierbij vormen degenen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, wat met verschillende factoren te maken heeft. De re-integratie is geïntensiveerd en er komt een inkomensafhankelijke arbeidskorting, zodat de stap van een uitkering naar een baan aantrekkelijker wordt. Ook het verdwijnen van de overdraagbaarheid van de alge-

mene heffingskorting vormt een aansporing om te gaan werken. Daarnaast zal de wet Wajong zo veranderd worden dat jongeren tot 27 jaar die nog uitzicht op werk hebben, nog geen Wajonguitkering krijgen, maar wel recht op inkomensondersteuning behouden. Jonge moeders in de bijstand hoeven niet te solliciteren zolang hun kind nog geen 6 jaar is; om dit te kunnen veranderen zou je eerst de problemen met de kinderopvang moeten oplossen. De minister is het wel met de heer Aptroot eens dat ernaar gestreefd moet worden dat zo weinig mogelijk mensen op een uitkering aangewezen zijn en dat mensen met een uitkering zo snel mogelijk weer zonder kunnen. Zij is er ook een voorstander van om zo veel mogelijk mensen te laten doorwerken tot de 65-jarige leeftijd, vooral de 55-plussers, en de 36-urige werkweek is voor haar zeker niet heilig. Er zijn inderdaad nieuwe afspraken op het gebied van energie en klimaatverandering. De richtsnoeren zelf blijven gehandhaafd, maar in dit licht is het wel belangrijk om de toelichtende teksten te actualiseren, zoals op de punten van flexicurity en klimaat en energie. De minister is het met de heer Van Dijk eens dat flexicurity in de toelichting op de richtsnoeren zou moeten worden opgenomen, maar over de formuleringen worden nog onderhandelingen gevoerd, want niet iedere lidstaat verstaat hieronder hetzelfde.

De minister is het eens met het streven van Europa naar verdere realisering van een Europese onderzoeksruimte. Daarbij gaat het om mobiliteit van onderzoekers, meer coördinatie ten behoeve van onderzoeksinfrastructuren en meer onderlinge samenhang van nationale onderzoeksprogramma's. De vijfde vrijheid moet politiek meer gewicht krijgen. Het aandeel van Nederland in KP7, het Europees Kaderprogramma voor Onderzoek & Ontwikkeling, is meer dan het gemiddelde en Nederland loopt voorop bij de coördinatie van nationale programma's. Ook de minister zou ook graag zien dat het Europees octrooi nu eigenlijk geregeld wordt. Een Europees paspoort voor onderzoekers is nog niet erg concreet; zij is het ermee eens dat dit meer moet zijn dan een administratieve maatregel, net als het benoemen van de vijfde vrijheid in het algemeen. Er wordt nu bekeken welk effect de voorstellen voor een verordening inzake Europese statistiek zullen hebben. In ieder geval worden de mogelijkheden onderzocht om het aantal aan te leveren gegevens te verminderen of ze te stroomlijnen. De minister wijst erop dat de adviesgroep onder leiding van de heer Stoiber geen Europese Act is maar een onafhankelijke adviesgroep. Zij is geen waakhond, zoals in Nederland. De heer Linschoten brengt als lid van deze adviesgroep ook de ervaring met Actal in en de minister hoopt dat de adviesgroep nog wat verder in die richting zal uitgroeien.

De minister vindt het niet nodig om voor Nederland zelf een aparte Small Business Act te maken. Zij zegt de Kamer wel toe dat er in de tien pakketten van maatregelen op dit vlak aandacht zal worden besteed aan het starten, het groeien en het doorgroeien van het midden- en kleinbedrijf. De Kamer kan hier desgewenst op terugkomen naar aanleiding van de brief over het stroomlijnen van de tien pakketten die zij zeer binnenkort zal ontvangen.

Verder is de minister het met mevrouw Besselink eens dat het strategisch plan voor energietechnologie niet nog meer bureaucratie moet opleveren. Er is wel coördinatie van het onderzoek op dit vlak nodig, want dit is te zeer versnipperd. Dit plan kan bijdragen tot het realiseren van de ambitieuze klimaatdoelstellingen, maar dan wel met concrete projecten om de samenwerking met het bedrijfsleven te verbeteren.

Private bijdragen zijn absoluut nodig voor het gezamenlijk technologie-initiatief voor waterstof en brandstofcellen, de EU draagt voor de helft bij in de kosten ervan. De minister zal op de financiering hiervan terugkomen als in de loop van het jaar de concrete oproepen voor projectvoorstellen beschikbaar zullen zijn.

Bij het aanbestedingsbeleid is er met name aandacht nodig voor de

positie van het midden- en kleinbedrijf. De minister zal het idee van een inventarisatie van de problemen op dit vlak in de Raad naar voren brengen.

De minister ontkent dat er door de voorgestelde veranderingen in de vergunningen vrij verkeer van militaire goederen zou ontstaan. Er wordt nu gewerkt met individuele en globale vergunningen en de Commissie wil overgaan op algemene vergunningen, die niet gekoppeld zijn aan een bepaalde exporteur. Dit betekent een forse vermindering van administratieve lasten. Nederland werkt ook al voor een groot deel met globale vergunningen. De minister is dan ook zeker niet van plan om tegen fiche nr. 3 te stemmen en zij wijst erop dat een motie van de SP met deze strekking, ingediend naar aanleiding van een algemeen overleg over de defensie-industrie, door de Kamer verworpen is. Zij voelt er niets voor, het exporterende land verantwoordelijk te blijven stellen voor de eindbestemming van onderdelen van wapens die naar een andere Europese lidstaat worden geëxporteerd.

De voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Kraneveldt-van der Veen

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Van de Camp

De griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Franke